

і навіть питних водосховищ, а для деяких господарників, сільськогосподарські угіддя розорані до урізу води, є предметом особливої гордості. Ці протиправні дії спричиняють екологічну шкоду довкіллю, хоча чинним законодавством вони заборонені [3, с. 72].

Список використаних джерел:

1. Боголюбов С. А. Актуальные проблемы экологического права: учебник для магистров / С. А. Боголюбов. – М.: Юрайт, 2011. – С. 484.
2. Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 08.05.1996 р. № 486. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/486-96-%D0%BF>.
3. Сиваков Д. О. Водное право: учебно-практическое пособие / Д. О. Сиваков. – М.: ЗАО «Юстицилформ», 2007. – 370 с.

Статівка Анатолій Миколайович
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри земельного
та аграрного права Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

СУЧАСНЕ АГРАРНЕ ПРАВО В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Одним із пріоритетних векторів аграрної політики держави на сьогодні є адаптація національного законодавства до вимог законодавства Європейського Союзу та права Світової організації торгівлі.

Подальше входження до світового економічного простору, посилення процесів глобалізації, лібералізації торгівлі потребує адаптації до умов, що постійно змінюються. Все це вимагає здійснення відповідної аграрної політики нашої держави.

Сільське господарство з високим потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, може сприяти розвитку національної економіки та її ефективній інтеграції у світовий економічний простір, а отже, зростанню доходів задіяного в аграрній економіці

сільського населення, кількість якого становить понад третину всього населення країни, а також забезпечити мультиплікативний ефект розвитку інших галузей національної економіки [1].

Із метою врегулювання комплексу аграрних відносин, що виникають у сфері аграрного виробництва, тобто виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації, у системі права України виокремлюється спеціальна галузь права, – аграрне право України.

На сьогодні існують висловлені в літературі без глибокого аналізу думки окремих авторів, які не є представниками аграрно-правової науки, стосовно того, що на сучасному етапі розвитку правової системи України немає передумов для того, щоб вважати аграрне право самостійною галуззю, не враховуючи те, що в доктрині аграрного права усталеною є позиція щодо самостійності цієї галузі права. Така думка неодноразово підтверджувалась на рівні як кандидатських, так і докторських дисертацій (О. В. Гафурова, В. М. Єрмоленко, А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич, М. М. Чабаненко, О. М. Савельєва та ін.).

Аграрне право – є самостійною галуззю права, що має комплексну природу. При цьому наведені характеристики галузі аграрного права України як самостійної й комплексної не є взаємовиключними: перша вказує на наявність певної групи суспільних відносин, що є специфічними, неповторними, можуть бути відділені від інших (аграрні відносини) і становлять його специфічний предмет; друга свідчить уже про якісний зміст цих суспільних відносин, вказує на критерії їх об'єднання та групування [2, с. 11].

У природі не існує таких галузей права, які б регулювали абсолютно однорідні відносини. Одні з них є основними, а інші мають прикладне значення. З філософського погляду чистих явищ у природі не існує, оскільки всі явища (соціальні, природні) мають елементи, що носять прикладний характер.

При цьому необхідно враховувати, що за суб'єктивним складом аграрне право повністю не включається до предмета правового регулювання жодної із галузей приватного права. Специфічними суб'єктами виступають сільськогосподарські товаровиробники, наприклад, громадяни, які займаються веденням особистих селянських господарств. Іншою характерною ознакою є специфіка об'єктів з приводу яких виникають, змінюються та припиняються аграрні відносини (сільськогосподарська про-

дукція, земельні ділянки сільськогосподарського призначення, специфічні засоби виробництва тощо). Ці передумови свідчать про те, що аграрне право є самостійною галуззю права, що, перебуваючи в одному ряду з іншими галузями приватного права, створює єдиний механізм приватноправового регулювання [3, с. 77].

Об'єктивною основою формування аграрного права як самостійної галузі права є наявність великого кола суспільних відносин, що потребують особливого правового регулювання. Це, насамперед, відносини з виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки і реалізації, основою яких є суспільні відносини, що складаються у процесі виробництва сільськогосподарської продукції, які мають визначальний вплив на відносини у сфері переробки і реалізації сільськогосподарської продукції, створення матеріально-технічної бази аграрного виробництва, його виробничо-технічного обслуговування, що також є предметом аграрного права.

Донедавна в основі формування предмета аграрного права була тріада «виробництво», «переробка» та «реалізація» сільськогосподарської продукції, стрижнем якої виступали відносини щодо виробництва сільськогосподарської продукції, а переробка та реалізація мали підпорядкований характер відносно безпосереднього виробництва сільськогосподарської продукції.

Проте, за умов євроінтеграційних процесів, аграрне право знаходиться на етапі трансформаційних змін через оновлення нормативно-правової бази, виникнення нових напрямків правового регулювання, появу нових правових інститутів та ін. Розширення сфери аграрних відносин відбувається за рахунок включення до них відносин щодо: правового регулювання продовольчої безпеки України; організаційно-правового забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції у контексті вимог законодавства ЄС та права СОТ; правового регулювання відносин сталого розвитку сільських територій; організаційно-правового забезпечення диверсифікації сільських територій та ін.

Важливе місце серед відносин, які належать до предмета правового регулювання аграрного права посідають відносини у сфері правового забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Основним нормативно-правовим актом, який визначає порядок забез-

печення безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, що виробляються, перебувають в обігу, ввозяться (пересилаються) на митну територію України та/або ввозяться (пересилаються) з неї є Закон України в ред. від 22 липня 2014 р. «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Особливої актуальності сьогодні набувають питання наближення національного законодавства щодо якості та безпечності сільськогосподарської продукції до законодавства ЄС шляхом виконання низки актів, серед яких: Регламент Ради (ЄС) № 510/2006 від 20 березня 2006 р. про захист географічних зазначень і позначень походження сільськогосподарської продукції та продуктів харчування; Регламент Ради (ЄС) № 509/2006 від 20 березня 2006 р. про гарантований традиційний склад та спосіб виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів харчування та ін.

Предметом правового регулювання аграрного права охоплюються відносини у сфері правового регулювання екологізації аграрного виробництва, які спрямовані на запобігання негативному впливу виробничих процесів на стан навколишнього природного середовища, сприяння забезпеченню якості та безпечності продукції, яка виробляється сільськогосподарськими товаровиробниками, а також відносини пов'язані з органічним виробництвом сільськогосподарської продукції.

Правовою основою регулювання відносин у сфері виробництва органічної сільськогосподарської продукції є Закон України від 3 вересня 2013 р. «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», який визначає правові та економічні основи виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції та сировини і спрямований на забезпечення належного функціонування ринку органічної продукції та сировини, а також на гарантування впевненості споживачів у продуктах та сировині, маркованих як органічні.

Окрім того, тенденції сучасного аграрного виробництва в умовах інтеграційних процесів є фактором розширення і підставою змістовного наповнення відносин за участю національних сільськогосподарських товаровиробників, які вказують на їх особливості. Зокрема мова йде про агронанотехнологічні, агроінвестиційні, агроінформаційні, агромаркетингові та ін. відносини, які розширюють предмет правового регулювання аграрного права.

Таким чином, зазначене дозволяє стверджувати, що аграрне право – це самостійна галузь права в правовій системі України. Реалії сьогодення дають підстави констатувати, що існує самостійна галузь аграрного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № : 806-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80> (дата звернення: 04.11. 2017).
2. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика : монографія / за ред. д-ра юрид. наук, проф. А. М. Статівки. Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. 240 с.
3. Єрмоленко В. М. До питання про предмет аграрного права. *Стан та перспективи розвитку аграрного права*: матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф., присвяченої 80-річчю д.ю.н., проф., акад. АгрН України В. З. Янчука (Київ, 26-27 травня 2005 р.). Київ: Магістр-XXI сторіччя, 2005. С. 74–79.

УДК 349.6(477)

C89

*За зміст та якість матеріалів
відповідальність несуть автори публікацій*

Організаційний комітет:

В. Я. Тацій – д-р юрид. наук, проф., акад. НАН України, ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, почесний президент, радник президії НАПрН України (*голова*); **А. П. Гетьман** – д-р юрид. наук, проф., проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, академік НАПрН України (*заст. голови*); **А. К. Соколова** – д-р юрид. наук, доц., зав. кафедри екологічного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; **Є. П. Суслинов** – канд. юрид. наук, доц. кафедри екологічного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; **О. В. Лозо** – канд. юрид. наук, асист. кафедри екологічного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; **Є. М. Копиця** – канд. юрид. наук, асист. кафедри екологічного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; **Е. Є. Туліна** – канд. юрид. наук, асист. кафедри екологічного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; **О. О. Статівка** – аспірантка кафедри екологічного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Сучасний стан та перспективи розвитку екологічного, земельного й аграрного права в умовах євроінтеграції : матеріали «круглого столу» (Харків, 8 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. – Харків : Право, 2017. – 322 с.

ISBN 978-966-937-303-8

Збірник містить тези наукових доповідей учасників «круглого столу», що відбувся у м. Харкові 8 грудня 2017 р.

Розраховане на науковців, фахівців у галузі права, студентів юридичних вищих навчальних закладів та всіх, хто цікавиться питаннями екологічного, земельного й аграрного права України.

УДК 349.6(477)

ISBN 978-966-937-303-8

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2017

© Видавництво «Право», 2017